VALSTYBĖS PAGALBA IR NEREIKŠMINGA *(DE MINIMIS)* PAGALBA

METODINĖ MEDŽIAGA

Projekto administratoriaus bei butų ir kitų patalpų savininkų, vykdančių ūkinę veiklą, santykiai įgyvendinant namo atnaujinimo (modernizavimo) projektus (valstybės pagalbos ir finansinių santykių klausimai).

Vilnius
2018

TURINYS

ĮŽANGA 3

DAŽNIAUSIAI KYLANTYS KLAUSIMAI SUSIDŪRUS SU VALSTYBĖS ARBA NEREIKŠMINGA (DE MINIMIS) PAGALBA 4

EUROPOS SĄJUNGOS VIDAUS RINKA IR KONKURENCIJOS SISTEMA 4

VALSTYBĖS PAGALBOS SĄVOKA 5

SUTARTYJE NUMATYTA KOMISIJOS TEISĖ PRIIMTI REGLAMENTUS 6

DE MINIMIS REGLAMENTAS 6

KAS GALI BŪTI LAIKOMI ŪKIO SUBJEKTAIS? 7

KAS LAIKOMA EKONOMINE VEIKLA? 7

PAVYZDŽIAI 8

KAS YRA LAIKOMI VALSTYBĖS PARAMOS DAUGIABUČIAMS NAMAMS ATNAUJINTI (MODERNIZUOTI) BEI *DE MINIMIS* GAVĖJAIS? 8

***DE MINIMIS* TEIKIMO INDIVIDUALIOS ĮMONĖS SAVININKUI ĮPATUMAI 8**

1 SITUACIJA 9
2 SITUACIJA 10
3 SITUACIJA 10
4 SITUACIJA 11

VIENA ĮMONĖ (VIENAS ŪKIO SUBJEKTAS). KAS TAI? 12

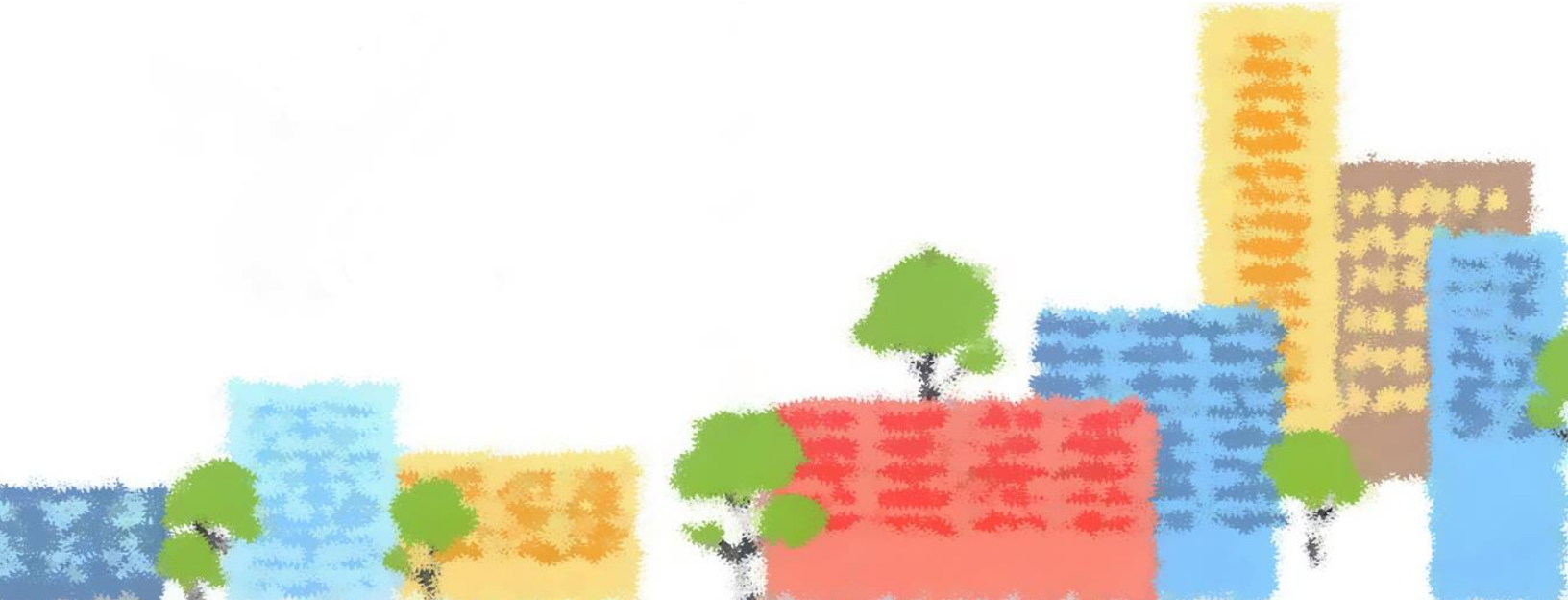
KLAUSIMYNAS 13

APIBENDRINIMAS IR PAGRINDINIAI ŽINGSNIAI 14

ĮŽANGA

Daugiau kaip 60 proc. Lietuvos gyventojų gyvena senos statybos daugiabučiuose namuose. Šie daugiabučiai namai pasižymi prasta šilumos energijos izoliacija, todėl sunaudoja didelį šilumos energijos kiekį. Gyvenimo sąlygos tokiuose namuose yra nekomfortiškos ir dažnai neatitinka higienos reikalavimų. Valstybė, siekdama sumažinti daugiabučiuose namuose suvartojamos energijos kiekį, šių namų butų ir kitų patalpų savininkams suteikia galimybę renovuoti namus pagal Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą (toliau dar vadinama Programa). Programos paskirtis – skatinti daugiabučių namų, pastatytų pagal galiojusius iki 1993 metų statybos techninius normatyvus, savininkus atnaujinti (modernizuoti) šiuos pastatus, kad didėtų jų energinis naudingumas bei sudaryti sąlygas tai atlikti. Šių tikslų valstybė siekia, teikdama finansinę paramą daugiabučiame name įgyvendinamoms energinį efektyvumą didinančioms priemonėms apmokėti. Taip pat valstybės parama teikiama daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projekto parengimui, jo įgyvendinimo administravimui, techninei priežiūrai bei sudaroma galimybė butų ir kitų patalpų savininkams pasinaudoti lengvatinėmis paskolomis. Šią programą bei valstybės teikiamą finansinę paramą pavesta administruoti Būsto energijos taupymo agentūrai (toliau dar vadinama Agentūra).

Kaip jau buvo minėta, daugiabučiuose namuose (miegamuosiuose kvartaluose) gyvena didžioji dalis Lietuvos gyventojų. Todėl nestebina faktas, jog juose patalpas įsigyja įvairias prekes parduodančios ar paslaugas teikiančios įmonės, įvairaus pobūdžio individualią veiklą vykdantys fiziniai asmenys, butų ar kitų patalpų savininkai nuomoja jiems priklausantį nekilnojamąjį turtą kitiems fiziniams ar juridiniams asmenims, vykdoma kita ūkinė/ekonominė veikla. Išvardinti fiziniai ar juridiniai asmenys, kaip ir visi kiti daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkai, turi teisę į valstybės teikiamą finansinę paramą namo renovacijai, tačiau ūkinę/ekonominę veiklą vykdantiems asmenims teikiama valstybės parama turi atitikti Europos sąjungos konkurencijos politikos reikalavimus. Kitaip sakant, kai valstybės finansinė parama yra teikiama ūkinę/komercinę veiklą vykdančiam asmeniui, tai tokia parama laikoma valstybės pagalba ūkio subjektui. Siekiant suvienodinti konkurencines sąlygas Europos sąjungos vidaus rinkoje, teisės aktais buvo nustatyti tam tikri reikalavimai tokios pagalbos teikimui.

DAŽNIAUSIAI KYLANTYS KLAUSIMAI SUSIDŪRUS SU VALSTYBĖS ARBA NEREIKŠMINGA (DE MINIMIS) PAGALBA

Įgyvendinant daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projektą, projekto administratoriui ir kitiems su projekto įgyvendinimu susijusiems asmenims dažnai kyla klausimų susijusių su valstybės pagalba ir nereikšminga (*de minimis*) pagalba:

- Kas ta valstybės pagalba ir nereikšminga (de minimis) pagalba?
- Kodėl ją reikia registruoti?
- Kodėl svarbu vykdant atnaujinimo (modernizavimo) projektą surinkti informaciją apie visus asmenis vykdančius ūkinę/ekonominę veiklą?
- Kas laikoma ūkine/ekonomine veikla?
- Kokie asmenys yra laikomi valstybės paramos daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) gavėjais ir ūkio subjektais[1]?
- Ar nereikšminga (*de minimis*) valstybės pagalba yra papildoma parama verslui turinčiam patalpas atnaujinamam (modernizuojamam) daugiabučiame name? Ir t.t.

EUROPOS SĄJUNGOS VIDAUS RINKA IR KONKURENCIJOS SISTEMA

Atsakymas į dažniausiai užduodamus klausimus nėra įmanomas neįsigilinus į priežastis, nulėmusias būtinybę Europos komisijai reguliuoti valstybių narių teikiamą pagalbą savo ūkio subjektams.

Kaip žinoma vienas iš svarbiausių ir sėkmingiausių Europos integracijos pasiekimų yra Europos sąjungos vidaus rinkos (dar vadinama Europos laisvąja rinka) sukūrimas. Šiuo metu ji apima daugiau nei pusės milijardo gyventojų rinką. Europos laisvosios rinkos veikimas paremtas keturių kertinių principų **(keturių laisvių)** įgyvendinimu.

Keturios laisvės tai:

- laisvas asmenų judėjimas tarp valstybių narių;
- laisvas kapitalo judėjimas tarp valstybių narių;
- laisvas prekių judėjimas tarp valstybių narių;
- laisvas paslaugų judėjimas tarp valstybių narių.

Siekiant, kad Europos laisvoji rinka veiktų tinkamai, o vartotojai galėtų naudotis jos teikiamais pranašumais buvo būtina sukurti išsamias konkurencijos taisykles, sudarančias veiksmingą Europos sąjungos konkurencijos sistemą. Šią sistemą apima teisės normos:

- nustatančios antikonkurencinių susitarimų draudimą;
- draudžiančios įmonėms piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi;
- nustatančios valstybės pagalbos teikimo ir kontrolės taisykles.

[1] ES teisės aktuose naudojama sąvoka įmonės (angl. undertaking) turėtų būti suprantama kaip ūkio subjektas – fizinis ar juridinis asmuo vykdantis ekonominę veiklą.

Sąžiningas ūkio subjektų konkuravimas laisvojoje rinkoje taptų neįmanomas jei valstybės narės imtų teikti nepagrįstą ir nepamatuotą valstybės paramą atskiriems ūkio subjektams taip suteikdamos jiems konkurencinį pranašumą prieš kitus ūkio subjektus. Atsižvelgiant į tai Sutartis dėl Europos sąjungos veikimo (toliau – Sutartis) apribojo valstybių narių teisę teikti valstybės pagalbą ūkio subjektams.

Sutarties 107 straipsnio 1 dalis.

Išskyrus tuos atvejus, kai Sutartys nustato kitaip, valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti, yra nesuderinama su vidaus rinka, kai ji daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai.

VALSTYBĖS PAGALBOS SĄVOKA

Atsižvelgiant į Sutarties 107 straipsnio 1 dalį valstybės pagalbos sąvoką galima apibrėžti kaip valstybės narės bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti ir daro neigiamą įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai.

Kitaip sakant, pagalbos ūkio subjektams priemonės gali būti įvardinamos kaip valstybės pagalba tik tada, kai šios priemonės atitinka visus šiuos kriterijus:

- pagalba teikiama iš valstybės išteklių;
- pagalba jos gavėjui suteikia ekonominę naudą, kurios jis negautų įprastomis sąlygomis;
- pagalba teikiama selektyviai, t.y. tik tam tikriems ūkio subjektams;
- pagalba daro poveikį konkurencijai ir prekybai tarp valstybių narių.

Sutarties 107 str. 1 d. numatytas draudimas valstybėms narėms teikti valstybės pagalbą nėra absoliutus. Sutartyje numatyta galimybė valstybėms narėms teikti valstybės pagalbą, tačiau tokiu atveju valstybė narė privalo apie numatomą suteikti pagalbą pranešti Europos komisijai. Europos komisija gavus tokį pranešimą įvertina: a) ar numatoma suteikti parama atitinka visus valstybės pagalbos kriterijus (gali būti laikoma valstybės pagalba); b) ar numatoma suteikti valstybės pagalba gali būti suderinama su vidaus rinka. Atlikusi tyrimą Europos komisija pateikia vieną iš šių išvadų:

- numatoma suteikti parama neatitinka visų valstybės pagalbos kriterijų (nelaikoma valstybės pagalba apskritai); arba
- nors ir atitinka visus kriterijus, tačiau yra suderinama su vidaus rinka (nekelia pavojaus konkurencijai); arba
- priemonė yra suderinama, tačiau jos įgyvendinimas priklauso nuo sprendime nurodytos sąlygos atsiradimo (sąlyginis sprendimas).

SUTARTYJE NUMATYTA KOMISIJOS TEISĖ PRIIMTI REGLAMENTUS

Aptariant Europos sąjungoje veikiantį valstybės pagalbos teisinį reglamentavimą būtina pažymėti Sutartyje įtvirtintą Europos komisijos teisę priimti reglamentus susijusius su valstybės pagalba.

Sutarties 108 straipsnio 4 dalis

Komisija gali priimti reglamentus, susijusius su valstybės pagalbos rūšimis, dėl kurių Taryba pagal 109 straipsnį nustatė, kad šio straipsnio 3 dalyje nustatyta procedūra gali būti netaikoma.

Šios nuostatos pagrindu buvo nuspręsta, kad viena iš tokių valstybės pagalbos rūšių turėtų būti nereikšminga (*de minimis*) valstybės pagalba ir buvo priimtas taip vadinamas De minimis reglamentas. Kitaip sakant Europos taryba vadovaudamasi Sutarties 108 straipsnio 4 dalies nuostatomis nusprendė, jog valstybės narės teikdamos valstybės pagalbą atitinkančią De minimis reglamento sąlygas, neprivalės pranešti Europos komisijai apie numatomą suteikti valstybės pagalbą.

DE MINIMIS REGLAMENTAS

2013 m. gruodžio 18 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 1407/2013 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnių taikymo de minimis pagalbai.

Valstybė norėdama ūkio subjektui teikti nereikšmingą (*de minimis*) pagalbą privalo įsitikinti, kad tokia pagalba atitinka visas De minimis reglamento sąlygas, kurios yra tokios:

- Valstybės pagalbos gavėjas yra ūkio subjektas;
- Visi ūkio subjektai, kurie teisiškai ar de facto yra kontroliuojami to paties subjekto yra laikomi vienu ūkio subjektu (viena įmone);
- de minimis pagalba suteikta vienam ūkio subjektui negali viršyti reglamente numatytos viršutinės pagalbos ribos (maksimali riba 200 000 Eur per trejus mokestinius metus);
- de minimis pagalba laikoma suteikta tuo momentu, kai ūkio subjektas įgyja juridinę teisę tokią pagalbą gauti, nepriklausomai nuo de minimis pagalbos išmokėjimo ūkio subjektui datos.

Pažymėtina, kad vadovaujantis LR Vyriausybės patvirtintais valstybės pagalbos ir nereikšmingos (de minimis) pagalbos registro nuostatai visa ūkio subjektui suteikta nereikšminga valstybės pagalba privalo būti registruojama Suteiktos valstybės pagalbos ir nereikšmingos (de minimis) pagalbos registre.

KAS GALI BŪTI LAIKOMI ŪKIO SUBJEKTAIS?

Europos Sąjungos ir Lietuvos teisės šaltiniuose galima rasti keletą ūkio subjekto apibrėžimų:

Ūkio subjektas *- bet koks ekonominę veiklą vykdantis subjektas, nepaisant jo teisinio statuso ir finansavimo būdų.*

Ūkio subjektas *– įmonės, jų junginiai (asociacijos, susivienijimai, konsorciumai ir pan.), įstaigos ar organizacijos arba kiti juridiniai ar fiziniai asmenys, kurie vykdo ar gali vykdyti ūkinę veiklą Lietuvos Respublikoje arba kurių veiksmai daro įtaką ar ketinimai, jeigu būtų įgyvendinti, galėtų daryti įtaką ūkinei veiklai Lietuvos Respublikoje. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo subjektai laikomi ūkio subjektais, jeigu jie vykdo ūkinę veiklą.*

Abu šiuos apibrėžimus iš esmės jungia vienas bendras bruožas, t.y. bet koks subjektas, nepriklausomai nuo jo formos (fizinis ar juridinis asmuo) laikomas ūkio subjektu jei jis vykdo ūkinę/ekonominę veiklą.

Atsižvelgiant į tai galima daryti išvadą, kad:

- Juridinis asmuo beveik visais atvejais laikomas ūkio subjektu, išskyrus tuos atvejus, kai jis nevykdo ekonominės veiklos (pvz. valstybės ar savivaldybių veikla);
- Fizinis asmuo dažniausiai nelaikomas ūkio subjektu, išskyrus atvejus, kai jis vykdo ekonominę veiklą (nuomoja butą, teikia paslaugas pagal verslo liudijimą ir pan.)

KAS LAIKOMA EKONOMINE VEIKLA?

Europos Sąjungos ir Lietuvos teisės šaltiniuose galima rasti keletą ūkinės/ekonominės veiklos apibrėžimų:

Ekonominė veikla – bet kokia veikla, kurią sudaro prekių tiekimas ir paslaugų teikimas rinkoje.[2]

Ekonominė veikla – veikla (įskaitant gamybą, prekybą, paslaugų teikimą, žemės ūkio veiklą, žuvininkystę, kasybą, profesinę veiklą, naudojimąsi turto ir (arba) turtinių teisių turėjimu), kurią vykdant siekiama gauti bet kokių pajamų (neatsižvelgiant į tai, ar ją vykdant siekiama gauti pelno), išskyrus: 1) darbo veiklą, kaip ji apibrėžta šio straipsnio 7 dalyje; 2) valstybės ir savivaldybių veiklą, kaip ji apibrėžta šio straipsnio 38 dalyje, net jeigu už tokią veiklą mokami mokesčiai ar rinkliavos.[3]

Ūkinė veikla – gamybinė, komercinė, finansinė ar profesinė veikla, susijusi su prekių pirkimu ar pardavimu, išskyrus atvejus, kai fiziniai asmenys prekę įsigyja asmeniniams ir namų ūkio poreikiams tenkinti.[4]

---

[2] Žr. 1987 m. birželio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo Komisija prieš Italiją, 118/85, ECLI:EU:C:1987:283, 7 punktą, 1998 m. birželio 18 d. Teisingumo Teismo sprendimo Komisija prieš Italiją, C-35/96, ECLI:EU:C:1998:303, 36 punktą, 2000 m. rugsėjo 12 d. Teisingumo Teismo sprendimo Pavlov ir kiti, sujungtos bylos C-180/98–C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, 75 punktą.

[3] Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymas (Valstybės žinios, 2002-04-05, Nr. 35-1271)

[4] Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymas (Žin., 1999, Nr. 30-856; 2012, Nr. 42-2041; TAR, 2017-01-18, Nr. 2017-01075)

Visus šiuos apibrėžimus iš esmės jungia du bendri bruožai, kurie būdami kartu bet kokią veiklą apibrėžia kaip ūkinę/ekonominę:

- Veikla – tęstinis (nevienkartinis) veiksmas;
- Siekimas gauti pajamų – nepriklausomai nuo to ar buvo gauta arba siekiama gauti pelno.

PAVYZDŽIAI

- Asmuo parduoda savo automobilį, kad galėtų įsigyti naują. Šiuo veiksmu asmuo siekia gauti pajamų, tačiau tai yra vienkartinis veiksmas, todėl ekonominės veiklos nėra.
- Asmuo panaudos sutarties pagrindu (neatlygintinai) leidžia įmonei naudotis jam priklausančiomis patalpomis. Šiuo atveju yra veiklos tęstinumas, tačiau šia veikla nesiekiama gauti pajamų (panaudos sutartis neatlygintina), todėl ekonominės veiklos nėra.
- Asmuo nuomoja jam nuosavybės teise priklausančias patalpas. Šiuo atveju veikla tęstinė ir gaunamos pajamos, todėl ekonominė veikla yra.

KAS YRA LAIKOMI VALSTYBĖS PARAMOS DAUGIABUČIAMS NAMAMS ATNAUJINTI (MODERNIZUOTI) BEI *DE MINIMIS* GAVĖJAIS?

Paramos daugiabučiam namui atnaujinti (modernizuoti) gavėjais laikomi butų ar kitų patalpų savininkai įregistruoti nekilnojamojo turto registre, todėl, vertinat ar yra vykdoma ūkinė veikla, reikia vertinti būtent savininko, o ne nuomininko ar patalpų naudotojo vykdomą veiklą. Tuo pačiu nereikšmingos (de minimis) valstybės pagalbos gavėju bus laikomas atitinkamas buto ar kitos patalpos savininkas.

Išimtis: *Tuo atveju, kai butas ar kitos patalpos yra įsigytos išperkamosios nuomos (lizingo) sutarties pagrindu, sutarties galiojimo laikotarpiu patalpų savininku RC išraše nurodoma finansų įstaiga suteikusi lizingą, tačiau valstybės paramos gavėju laikytinas fizinis ar juridinis asmuo įsigijęs butą ir RC išraše nurodomas kaip lizingo gavėjas.*

DE MINIMIS TEIKIMO INDIVIDUALIOS ĮMONĖS SAVININKUI ĮPATUMAI

Praktikoje dažnai kyla klausimas kaip turėtų būti vertinamas fizinis asmuo, kuriam nuosavybės teise priklauso patalpos atnaujinamame daugiabučiame ir, kuris taip pat yra individualios įmonės savininkas?

- Kas tokiu atveju bus laikomas valstybės paramos daugiabučiam namui atnaujinti (modernizuoti) bei nereikšmingos (*de minimis*) valstybės pagalbos gavėju?
- Ar individualios įmonės savininkas (fizinis asmuo) laikomas vykdančiu ekonominę veiklą?

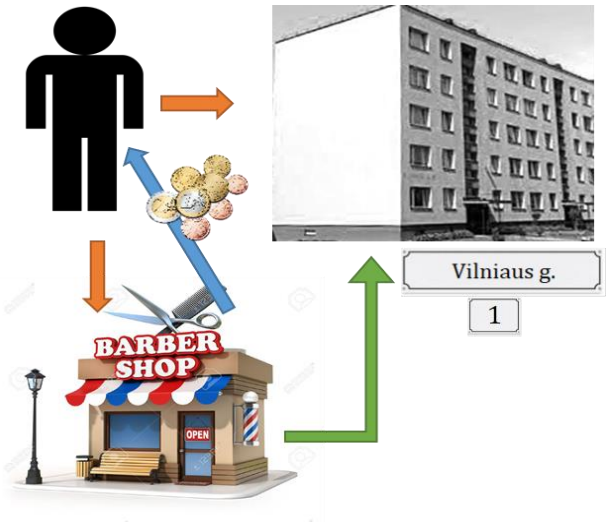

- Kokios ekonominės veiklos rūšies kodas[5] turėtų būti nurodoma *de minimis* prašyme, t.y. individualios įmonės ar patalpos savininko vykdomos ūkinės veiklos rūšies kodas?
- Ir pan.

Atsakymai į šiuos ir kitus panašius klausimus pateikiami žemiau sumodeliuotose situacijose:

1 SITUACIJA

- Fizinis asmuo Vardenis Pavardenis nuosavybės teise įsigijo patalpas atnaujinamame (modernizuojamame) daugiabučiame name.
- Tuomet įsteigė individualią įmonę „Barber Shop“.
- IĮ „Barber Shop“ išsinuomojo Vardenio Pavardenio nuosavybės teise valdomas negyvenamąsias patalas name Vilniaus g. 1, Vilnius ir moka nuomos mokestį Vardeniui Pavardeniui.
- Namas Vilniaus g. 1, Vilnius dalyvauja atnaujinimo (modernizavimo) programoje.

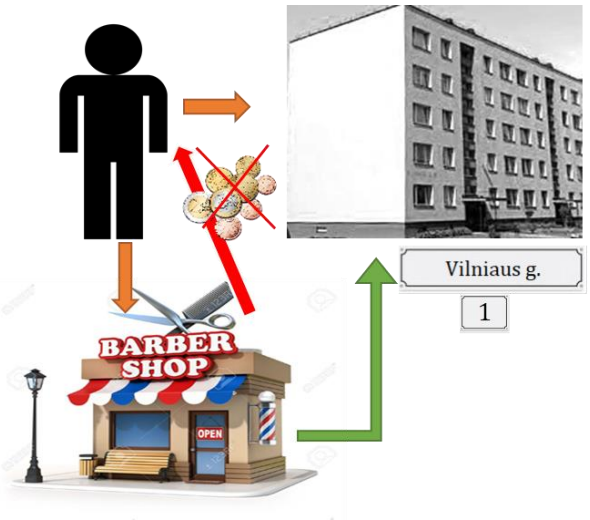
Sprendimas:

- Pagrindinė taisyklė – IĮ „Barber Shop“ kaip juridinis asmuo ir Vardenis Pavardenis kaip fizinis asmuo yra du skirtingi asmenys, todėl jų vykdomos veiklos turi būti vertinamos atskirai.
- Šiuo atveju Vardenis Pavardenis yra patalpų savininkas, o IĮ „Barber Shop“ tik nuomininkas, todėl turėtų būti vertinama Vardenio Pavardenio (patalpų savininko) veikla, o ne IĮ „Barber Shop“ (nuomininko) vykdoma veikla.
- Vardenis, Pavardenis, kaip fizinis asmuo, gauna pajamas nuomodamas patalpas IĮ „Barber Shop“

Išvada: Valstybės parama daugiabučiam namui atnaujinti modernizuoti bus teikiama Vardeniui Pavardeniui, vykdančiam nuomos ekonominę veiklą (reikės teikti de minimis prašymą dėl Vardenio Pavardenio).

[5] Ekonominės veiklos rūšies kodas nustatomas pagal Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių (EVRK 2 red.) patvirtintą Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus 2007 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. DĮ-226

2 SITUACIJA

- Fizinis asmuo Vardenis Pavardenis nuosavybės teise įsigijo patalpas atnaujinamame (modernizuojamame) daugiabučiame name Vilniaus g. 1, Vilnius.
- Tuomet įsteigė individualią įmonę „Barber Shop“.
- IĮ „Barber Shop“ (pagal panaudos sutartį) naudojasi Vardenio Pavardenio nuosavybės teise valdomomis patalpomis Vilniaus g. 1, Vilnius neatlygintinai.
- Namas Vilniaus g. 1, Vilnius dalyvauja atnaujinimo (modernizavimo) programoje

Sprendimas:

- Šiuo atveju Vardenis Pavardenis yra patalpų savininkas, o IĮ „Barber Shop“ panaudos gavėjas, todėl turėtų būti vertinama Vardenio Pavardenio (patalpų savininko) veikla, o ne IĮ „Barber Shop“ (panaudos gavėjo) vykdoma veikla.
- Vardenis Pavardenis, kaip fizinis asmuo, negauna pajamų už tai, kad leidžia naudotis jam priklausančiomis patalpomis.

Išvada: Valstybės parama daugiabučiam namui atnaujinti modernizuoti bus teikiama Vardeniui Pavardeniui, tačiau jis nelaikomas ūkio subjektu, todėl laikoma kad nereikšminga (*de minimis)* pagalba Vardeniui Pavardeniui nėra teikiama, todėl ji jam nebus registruojama (nereikės teikti *de minimis* prašymo).

3 SITUACIJA

- Fizinis asmuo Vardenis, Pavardenis įsteigė individualią įmonę „Barber Shop“.
- IĮ „Barber Shop“ nuosavybės teise įsigijo patalpas atnaujinamame (modernizuojamame) daugiabučiame name Vilniaus g. 1, Vilnius.
- IĮ „Barber Shop“ vykdo ekonominę veiklą jai nuosavybės teise priklausančiose patalpose. Namas Vilniaus g. 1, Vilnius dalyvauja atnaujinimo (modernizavimo) programoje.

Sprendimas:

- Vardenis, Pavardenis yra IĮ „Barber Shop“ savininkas, o IĮ „Barber Shop“ yra patalpų savininkė, todėl turėtų būti vertinama IĮ „Barber Shop“ (patalpų savininko) veikla, o ne fizinio asmens Vardenio Pavardenio (IĮ savininko) vykdoma veikla.
- IĮ „Barber Shop“ yra juridinis asmuo vykdantis ekonominę veiklą.

Išvada: Valstybės parama daugiabučiam namui atnaujinti (modernizuoti) bus teikiama IĮ „Barber Shop“, kaip patalpų savininkui vykdančiam ekonominę veiklą (reikės teikti *de minimis* prašymą dėl IĮ „Barber Shop“) .

4 SITUACIJA

- Fizinis asmuo Vardenis Pavardenis nuosavybės teise įsigijo patalpas atnaujinamame (modernizuojamame) daugiabučiame name Vilniaus g. 1, Vilnius.
- Tuomet įsteigė individualią įmonę „Barber Shop“.
- IĮ „Barber Shop“ (pagal panaudos sutartį) naudojasi Vardenio Pavardenio nuosavybės teise valdomomis patalpomis adresu Vilniaus g. 1, Vilnius neatlygintinai .
- Vardenis, Pavardenis taip pat nuosavybės teise valdo patalpas komercinės paskirties pastate Gedimino pr. 9, Vilnius.
- Patalpas Gedimino pr. 9, Vilnius Vardenis Pavardenis išnuomojo UAB „UABAS“ ir už tai gauna nuomos mokestį.
- Namas Vilniaus g. 1, Vilnius dalyvauja atnaujinimo (modernizavimo) programoje.

Sprendimas:

- Šiuo atveju Vardenis Pavardenis yra patalpų Vilniaus g. 1, Vilnius savininkas, o IĮ „Barber Shop“ panaudos gavėjas, todėl turėtų būti vertinama Vardenio Pavardenio (patalpų savininko) veikla, o ne IĮ „Barber Shop“ (panaudos gavėjo) vykdoma veikla.
- Vardenis Pavardenis, kaip fizinis asmuo, negauna pajamų už tai, kad leidžia IĮ „Barber Shop“ naudotis jam priklausančiomis patalpomis Vilniaus g. 1, Vilnius.
- Tačiau Vardenis Pavardenis gauna pajamas už patalpų esančių Gedimino pr. 9, Vilnius nuomą.

Išvada: Valstybės parama daugiabučiam namui atnaujinti modernizuoti bus teikiama Vardeniui Pavardeniui, kaip patalpų Vilniaus g. 1, Vilnius savininkui, tačiu ūkio subjektu jis bus laikomas dėl to, kad jis vykdo ūkinę/ekonominę veiklą Gedimino pr. 9, Vilnius nuomodamas patalpas (*de minimis* prašymas turės būti teikiamas dėl Vardenio Pavardenio).

VIENA ĮMONĖ (VIENAS ŪKIO SUBJEKTAS). KAS TAI?

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad visi ūkio subjektai, kurie teisiškai ar *de facto* yra kontroliuojami to paties subjekto, turėtų būti laikomi vienu ūkio subjektu[6]. Europos Komisija atsižvelgė į šį sprendimą ir naujuosiuose De minimis reglamentuose įtvirtino, jog maksimali teiktinos pagalbos suma gali būti skiriama vienam ūkio subjektui, kurį gali sudaryti ir keli ūkio subjektai (tiek juridiniai, tiek fiziniai, vykdantys ūkinę-komercinę veiklą).[7]

De minimis reglamentas numato, kad terminas „viena įmonė[8]“ apima visas įmones, kurių tarpusavio santykiai yra bent vienos rūšies iš toliau išvardytų:

- viena įmonė turi kitos įmonės akcininkų arba narių balsų daugumą;
- viena įmonė turi teisę paskirti arba atleisti daugumą kitos įmonės administracijos, valdymo arba priežiūros organo narių;
- pagal sutartį arba vadovaujantis steigimo sutarties/įstatų nuostata vienai įmonei suteikiama teisė daryti kitai įmonei lemiamą įtaką;
- viena įmonė, būdama kitos įmonės akcininke, vadovaudamasi su tos įmonės kitais akcininkais sudaryta sutartimi, viena kontroliuoja tos kitos įmonės akcininkų arba narių balsavimo teisių daugumą.

Vadovaujantis aukščiau nurodytomis nuostatomis, pagal LR Vyriausybės patvirtintą daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą, atnaujinamo (modernizuojamo) daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkai, vykdantys ūkinę/ekonominę veiklą privalo informuoti projektų administratorių apie tai, kartu nurodydami su juo susijusius ūkio subjektus, kurie, kartu su ūkio subjektu, atitinka De minimis reglamente pateikiamus „vienos įmonės“ kriterijus. Ūkio subjektas šią informaciją pateikia užpildydamas nustatytos formos deklaraciją.

Svarbu! Suteiktos valstybės pagalbos ir nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos registro nuostatų 15 punktas numato, kad registro duomenų teikėjai privalo nustatyta tvarka ir terminais teikti registrui tikslius, išsamius ir teisingus duomenis apie suteiktą valstybės pagalbą ir nereikšmingą (de minimis) pagalbą. Viena iš registrui teikiamos informacijos rūšių yra duomenys apie su nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos gavėju susiję asmenys ir jų duomenys. Atsižvelgiant į šią nuostatą bei į tai, jog De minimis reglamentas įpareigoja pagalbos teikėją sumuoti „vienai įmonei“ teikiamą pagalbą, Ūkio subjektui atsisakius pateikti arba pateikus netikslius duomenis apie su juo susijusius ūkio subjektus tokiam asmeniui valstybės parama ir lengvatinis kreditas daugiabučio namo atnaujinimui (modernizavimui) neteikiami.

[6] 2002 m. Sprendimas Nyderlandai prieš Komisiją, C-382/99, Rink. p. I-5163.
[7] Lietuvos Respublikos Konkurencijos tarybos tinklalapis https://kt.gov.lt/lt/veiklos-sritys/valstybes-pagalba/susijusi-informacija-2/de-minimis-pagalba. 2018-09-26
[8] Atkreiptinas dėmesys, kad įvairiuose šaltiniuose galima sutikti, ES teisės aktuose naudojamo termino “viena įmonė”, sinonimus, tokius kaip “vienas ūkio subjektas”, “susiję ūkio subjektai” ir pan.

KLAUSIMYNAS

Vertinant ar ūkio subjektas yra susijęs su kitais ūkio subjektais galima pasinaudoti Lietuvos Respublikos Konkurencijos tarybos tinklalapyje pateikiamu klausimynu [9].

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS TARYBA

AR PARAMOS GAVĖJAS SUSIJĘS SU KITAIS SUBJEKTAIS?

AR PARAMOS GAVĖJAS YRA ŪKIO SUBJEKTAS?

TAI BŪTŲ LABAI TIKĖTINA, JEI PARAMOS GAVĖJAS YRA:

- ☐ fizinis asmuo, kuris vykdo ūkinę veiklą (pagal verslo liudijimą, individualios veiklos pažymą, ūkininko pažymėjimą ir pan.); arba
- ☐ juridinis asmuo (įmonė, įstaiga, organizacija ir pan.), kuris vykdo ūkinę veiklą; arba
- ☐ fizinių ar juridinių asmenų junginiai (asociacijos, susivienijimai, konsorciumai ir pan.), kurie vykdo ūkinę veiklą.

AR PARAMOS GAVĖJAS YRA SUSIJĘS SU KITAIS LIETUVOJE REGISTRUOTAIS JURIDINIAIS ASMENIMIS?

TAI BŪTŲ LABAI TIKĖTINA, JEI PARAMOS GAVĖJAS – ŪKIO SUBJEKTAS:

- ☐ vienoje ar daugiau įmonių turi akcininkų arba narių balsų daugumą (daugiau nei 50%); arba
- ☐ vienoje ar daugiau įmonių turi teisę paskirti arba atleisti daugumą jos (ar jų) administracijos, valdymo arba priežiūros organo narių (pvz.: pagal balsavimo teisių perleidimo sutartį, akcininkų sutartį); arba
- ☐ pagal sutartį arba vadovaujantis steigimo sutarties ar įstatų nuostata turi teisę vienoje ar daugiau įmonių daryti lemiamą įtaką (nulemti įmonės komercinės veiklos kryptį); arba
- ☐ būdamas kitos įmonės (ar įmonių) akcininku arba nariu, vadovaudamasis su akcininkais ar nariais sudaryta sutartimi, vienas kontroliuoja tos kitos įmonės (ar įmonių) akcininkų arba narių balsavimo teisių daugumą.

AR KITI LIETUVOJE REGISTRUOTI ŪKIO SUBJEKTAI YRA SUSIJĘ SU PARAMOS GAVĖJU?

TAI BŪTŲ LABAI TIKĖTINA, JEI KITAS ŪKIO SUBJEKTAS:

- ☐ turi paramos gavėjo (juridinio asmens) akcininkų arba narių balsų daugumą (daugiau nei 50%); arba
- ☐ turi teisę paskirti arba atleisti daugumą paramos gavėjo (juridinio asmens) administracijos, valdymo arba priežiūros organo narių (pvz.: pagal balsavimo teisių perleidimo sutartį, akcininkų sutartį ir pan.); arba
- ☐ pagal sutartį arba vadovaujantis steigimo sutarties ar įstatų nuostata turi teisę paramos gavėjui (juridiniam asmeniui) daryti lemiamą įtaką (nulemti komercinės veiklos kryptį); arba
- ☐ būdamas paramos gavėjo (juridinio asmens) akcininku arba nariu, vadovaudamasis su akcininkais ar nariais sudaryta sutartimi, vienas kontroliuoja jo akcininkų arba narių balsavimo teisių daugumą.

AR PARAMOS GAVĖJAS SU KITAIS LIETUVOJE REGISTRUOTAIS JURIDINIAIS ASMENIMIS YRA SUSIJĘS PER VIENĄ AR DAUGIAU KITŲ LIETUVOJE REGISTRUOTŲ ŪKIO SUBJEKTŲ?

TAI BŪTŲ LABAI TIKĖTINA, JEI VISOSE IŠ SĄSAJOS GRANDŽIŲ (TARP ŪKIO SUBJEKTŲ) EGZISTUOJA BENT VIENAS IŠ RYŠIŲ, PAREMTŲ:

- ☐ akcininkų arba narių balsų dauguma; arba
- ☐ teise paskirti arba atleisti daugumą administracijos, valdymo arba priežiūros organo narių; arba
- ☐ susitarimu pagrįsta teise daryti lemiamą įtaką; arba
- ☐ susitarimu pagrįsta akcininkų arba narių balsavimo teisių dauguma.

! **JEIGU Į PIRMĄJĮ IR NORS VIENĄ KITĄ KLAUSIMĄ ATSAKĖTE TEIGIAMAI, LABAI TIKĖTINA, KAD PARAMOS GAVĖJAS YRA SUSIJĘS SU KITAIS ŪKIO SUBJEKTAIS PAGAL *DE MINIMIS* REGLAMENTŲ KRITERIJUS.**

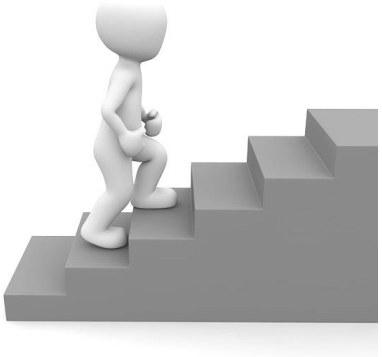
APIE TAI, KOKIŲ VEIKSMŲ REIKIA IMTIS, SIEKIANT TEISĖTAI SUTEIKTI VALSTYBĖS PAGALBĄ, SKAITYKITE KONKURENCIJOS TARYBOS INTERNETO SVETAINĖS SKILTYJE APIE VALSTYBĖS PAGALBĄ ARBA SUŽINOKITE SUSISIEKĘ SU KONKURENCIJOS TARYBOS VALSTYBĖS PAGALBOS EKSPERTAIS.

[9] Lietuvos Respublikos Konkurencijos tarybos tinklalapis http://kt.gov.lt/uploads/documents/files/veiklos-sritys/valstybes-pagalba/klausimynai/kaip_KLAUSIMYNAS_vienas_ukio_subjektas.pdf. 2018-09-26

APIBENDRINIMAS IR PAGRINDINIAI ŽINGSNIAI

Apibendrinant tai kas išdėstyta, pažymėtina, jog Lietuvos Respublikos ir ES teisės aktai numato pareigą Agentūrai tiksliai apskaičiuoti, susumuoti bei įregistruoti daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) projekto metu suteiktą nereikšmingą *de minimis* valstybės pagalbą. Agentūra šią pareigą tinkamai įvykdyti gali tik gavusi tikslią informaciją, apie ūkinės veiklos subjektus, nuosavybės teise valdančius butus ar kitas patalpas atnaujinamame daugiabučiame name. Vertinant tai, labai svarbu, kad pradedant įgyvendinant daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projektą, būtų gauta išsami informaciją apie visus, atitinkamame daugiabučiame name nuosavybės teise butus ir kitas patalpas valdančius, ūkio subjektus. Teisės aktai numato ūkio subjekto pareigą projekto administratoriui pateikti informaciją apie jo vykdomą ūkinę veiklą. Projekto administratorius gavęs šią informaciją privalo ją pateikti Agentūrai.

Pagrindiniai žingsniai (susiję su valstybės paramos teikimu ūkio subjektams), kuriuos projekto administratorius privalo atlikti, pradėdamas administruoti daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projekto įgyvendinimą:

1. informuoti, daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkus priėmusius sprendimą dalyvauti programoje, apie jų pareigą pateikti informaciją apie vykdomą ūkinę veiklą. Informacija gali būti pateikiama įvairiais būdais (pvz. susirinkime, iškabinant namo skelbimų lentoje, projekto administratoriaus tinklapyje, išsiunčiant paštu/el. paštu ir kt.);
2. pateikti užpildyti, daugiabučiame name butus ar kitas patalpas nuosavybės teise valdantiems ūkio subjektams, deklaracijas apie vykdomą ūkinę veiklą ir susijusias įmones/ūkio subjektus;
3. surinkti iš ūkio subjektų užpildytas deklaracijas ir jose pateiktų duomenų pagrindu parengti Agentūrai prašymą, išduoti pažymą apie galimos suteikti nereikšmingos pagalbos dydį butų ir kitų patalpų savininkams vykdantiems ūkinę veiklą.
4. Agentūra gavusi prašymą ir nustačiusi ūkio subjektui galimos suteikti nereikšmingos valstybės pagalbos, parengia raštą/pažymą dėl ūkio subjektui galimos suteikti nereikšmingos valstybės pagalbos. Šį raštą/pažymą projekto administratorius pateikia finansuotojui.

Pažymėtina, kad valstybės parama ir lengvatinis kreditas daugiabučiam namui atnaujinti (modernizuoti) gali būti teikiamas tik atlikus visus aukščiau nurodytus žingsnius.

Agentūra gali nustatyti, jog dėl kokių nors priežasčių (pvz. pasiekta ūkio subjektui teiktinos nereikšmingos *de minimis* pagalbos suma arba ūkio subjektas neteikia duomenų apie vykdomą ūkinę veiklą ar susijusias įmones) nereikšminga *de minimis* valstybės pagalba ūkio subjektui negali būti teikiama. Tokiu atveju projekto administratorius, Agentūros parengtą raštą dėl atsisakymo teikti valstybės pagalbą pateikia finansuotojui bei apie priimtą sprendimą informuoja ūkio subjektą. Valstybės parama ir lengvatinis kreditas tokiam ūkio subjektui neteikiamas, todėl visas projekto įgyvendinimo išlaidas ūkio subjektas privalo padengti savo lėšomis.